

Dr. Raymond A. Moody jr.

Leven na dit leven

Al
80.000 ex.
verkocht!

'Dit eerste standaardwerk over
bijna-doodervaringen kan ik iedereen
nog steeds van harte aanbevelen.'

- Pim van Lommel

Boekbeschrijving

Sterven, hoe ervaar je dat? Deze vraag houdt de mensheid als vanaf haar prille begin bezig. Dit verbazingwekkende boek beschrijft de ervaringen van personen die weer tot leven werden gewekt nadat zij klinisch dood waren verklaard door hun artsen, of als gevolg van een ongeluk, ernstig letsel of ziekte, de lichamelijke dood zeer nabijkwamen. De onthullende ooggetuigen-verslagen uit het hiernamaals zijn zo gelijklopend, zo levendig en zo overweldigend positief, dat ze wellicht een permanente wijziging tweekbrengen in onze ideeën over het leven, de dood en het voortbestaan van de geest.

Dr. Raymond A. Moody Jr.

Leven na dit leven

Ervaringen van mensen tijdens hun klinische dood

Met een voorwoord van Elisabeth Kübler-Ross, *arts*

*Aan George Ritchie, arts, en door zijn toedoen aan Degene die hij
voorstelde*

Inhoud

Boekbeschrijving

Voorwoord

Inleiding

1. Het verschijnsel dood
2. De doodervaring
 - Onuitsprekelijkheid
 - Het horen van het nieuws
 - Gevoelens van rust en vrede
 - Het geluid
 - De donkere tunnel
 - Buiten het lichaam
 - Het ontmoeten van anderen
 - Het wezen van licht
 - De terugblik
 - De grens of barrière
 - De terugkeer
 - Het vertellen aan anderen
 - Invloeden op het verdere leven
 - Nieuwe zienswijzen over de dood
 - Bevestiging

3. Parallellen

De Bijbel

Plato

Het Tibetaanse Dodenboek

Emanuel Swedenborg

4. Vragen

1. 'Dood' als het ontbreken van klinisch bespeurbare levenstekenen
2. 'Dood' als het ontbreken van elektrische activiteit in de hersenen
3. 'Dood' als een onherroepelijk verlies van vitale functies

5. Verklaringen

Bovennatuurlijke verklaringen

Natuurwetenschappelijke verklaringen

1. De farmacologische verklaring

2. Fysiologische verklaringen

3. Neurologische verklaringen

Psychologische verklaringen

1. Isolementonderzoek

2. Dromen, hallucinaties en waanvoorstellingen

6. Impressies

Over de auteur

Bibliografie

Dankwoord

Voorwoord

Ik heb het voorrecht gehad de proeven van Leven na dit leven te lezen en ik ben blij verrast dat dokter Moody de moed heeft gehad om zijn bevindingen te bundelen en dit nieuwe type onderzoek toegankelijk te maken voor een groter publiek.

Aangezien ik al meer dan twintig jaar met ongeneeslijk zieke patiënten werk, houd ik me ook zelf reeds geruime tijd bezig met de verschijnselen rondom de dood. We hebben weliswaar heel wat geleerd over het sterfproces, maar het eigenlijke ogenblik van de dood en de ervaringen die onze patiënten tijdens hun klinische dood hebben, werpen nog steeds vele vragen op.

De onderzoeken die dokter Moody in zijn boek aan de orde stelt, zijn uiterst verhelderend en vormen een bevestiging van wat ons al tweeduizend jaar lang is geleerd: dat er leven is na de dood. Hoewel hij niet pretendeert de dood zélf te hebben bestudeerd, blijkt duidelijk uit zijn bevindingen dat de stervende patiënt zich volkomen bewust blijft van zijn omgeving nadat hij klinisch dood verklaard is. Dit stemt geheel overeen met mijn eigen onderzoeken, waarbij ik verslagen heb gebruikt van patiënten die, nadat ze gestorven waren, weer tot het leven terugkeerden, geheel tegen de verwachtingen in en vaak tot grote verbazing van heel bekende, uiterst bekwame artsen.

Al deze patiënten hebben een zweven buiten het lichaam ervaren, gepaard aan overweldigende gevoelens van vrede en

volmaaktheid. Velen werden in hun overgang naar een andere bestaanssfeer bijgestaan door anderen. De meesten werden begroet door dierbare overledenen of door een religieuze figuur die veel voor hen betekend had gedurende hun leven en die natuurlijk strookte met hun godsdienstvoertuiging. Juist nu ik zelf zover ben om mijn bevindingen op papier te zetten, vind ik het prettig dokter Moody's verslag te kunnen raadplegen.

Dokter Moody zal voorbereid moeten zijn op een fikse dosis kritiek en wel uit twee verschillende hoeken. Vele geestelijken zullen geschokt zijn dat iemand het bestaat om onderzoek te verrichten op een terrein dat verondersteld wordt taboe te zijn. Enkele leden van een religieuze sekte hebben reeds hun kritiek geuit op studies als deze. Eén hunner bestempelde ze als 'het aan de man brengen van derderangs genade'. Anderen waren de mening toegedaan dat het vraagstuk of er leven is na de dood eigenlijk helemaal geen vraagstuk moet zijn, maar een kwestie van blind vertrouwen. Ook een aantal artsen en geleerden zal naar alle waarschijnlijkheid op dokter Moody's boek reageren, omdat ze een dergelijke studie als 'onwetenschappelijk' beschouwen.

Ik denk dat wij, in onze huidige maatschappij, in een overgangsstadium zijn aangeland. We moeten nieuwe deuren durven openen en toegeven dat we daarvoor, zoals het er nu voorstaat, wetenschappelijk onvoldoende zijn toegerust. Voor mensen met een onbevooroordeelde instelling dient dit boek. Het opent één van die nieuwe deuren en is een steun bij de evaluatie van nieuwe onderzoeksgebieden. De mensen waar ik op doel zullen beseffen dat dokter Moody's verslag over zijn bevindingen wáár is, omdat het is geschreven door een oprechte, serieuze onderzoeker. Het wordt ook bevestigd door mijn eigen onderzoek en de bevindingen van andere, serieuze geleerden en geestelijken die de moed hebben gehad om dit nieuwe onderzoeksveld te betreden, ten dienste van diegenen die liever willen wéten dan geloven.

Aan iedereen die openstaat voor nieuwe gezichtspunten be-
veel ik dit boek warm aan en ik feliciteer dokter Moody om-
dat hij de moed heeft gehad zijn bevindingen te laten drukken.

Elisabeth Kübler-Ross, arts
Flossmoor, Illinois

Inleiding

Natuurlijk weerspiegelt dit boek, zoals elk boek, achtergrond, oordelen en vooroordelen van de auteur. Hoewel ik getracht heb zo objectief mogelijk te zijn bij het op schrift stellen van mijn bevindingen, zouden enige gegevens betreffende mijzelf nuttig kunnen blijken bij het naar waarde schatten van de eigenaardige beweringen die ik hier en daar doe.

Ten eerste ben ik zelf de dood nog nooit nabij geweest, ik geef dus hier geen verslag van eigen ondervindingen. Toch kan ik op grond daarvan geen aanspraak maken op volstrekte objectiviteit, aangezien ik emotioneel bij dit project betrokken ben geraakt. Door het luisteren naar de vele verslagen over de fascinerende ervaringen die in dit boek vervat zijn, heb ik haast een gevoel gekregen alsof ik ze zelf heb doorgemaakt. Ik kan slechts hopen dat deze betrokkenheid de rationaliteit en stabiliteit van mijn benadering niet in gevaar heeft gebracht.

Ten tweede heb ik me niet bijzonder verdiept in de uitgebreide literatuur over paranormale en occulte verschijnselen. Ik zeg dit niet om die literatuur in diskrediet te brengen en ik ben ervan overtuigd dat een grotere bekendheid ermee mijn begrip van de gebeurtenissen die ik bestudeerd heb, wellicht zou hebben vergroot. Ik ben dan ook van plan om binnenkort verschillende van deze geschriften aandachtig door te lezen om te zien in hoeverre de onderzoekingen van anderen gestaafd worden door mijn eigen vondsten.

In de derde plaats verdient mijn godsdienstige opvoeding enig commentaar. Mijn familie bezocht de presbyteriaanse kerk, doch mijn ouders probeerden nooit hun geloofsovertuigingen of -opvattingen aan hun kinderen op te dringen. Ze trachtten over het algemeen elke spontaan bij mij opgekomen interesse aan te wakkeren en stelden me in de gelegenheid me er verder in te verdiepen. Ik ben dus opgegroeid met een ‘godsdienst’, niet als een verzameling starre dogma’s, maar meer als een betrokkenheid bij spirituele en religieuze principes, leerstellingen en vraagstukken. Ik geloof dat alle grote godsdiensten op aarde ons vele waarheden te verkondigen hebben en ik geloof dat niemand onder ons pasklare antwoorden heeft op alle diepgaande, fundamentele waarheden waarmee de religie zich bezighoudt. Formeel beschouwd ben ik methodist.

Ten vierde heb ik een nogal afwisselende academische en professionele loopbaan achter de rug – sommigen zouden zelfs zeggen gespleten. Ik heb filosofie gestudeerd aan de Universiteit van Virginia en in 1969 ben ik tot doctor in de filosofie gepromoveerd. Mijn specialisaties betroffen de ethiek, de logica en de taalfilosofie. Nadat ik drie jaar filosofie gedoceerd had aan een universiteit in het oosten van North-Carolina, besloot ik medicijnen te gaan studeren. Het ligt in mijn bedoeling psychiater te worden en de filosofie der geneeskunde aan een medische faculteit te gaan doceren.

Al deze interesses en ervaringen hebben onvermijdelijk hun steentje bijgedragen aan mijn benadering van het onderwerp.

Ik hoop dat dit boek erin slaagt de aandacht te vestigen op een verschijnsel dat, hoewel het algemeen voorkomt, altijd nogal geheim is gehouden en dat het tevens een grotere ontvankelijkheid voor het betreffende verschijnsel stimuleert. Ik ben er namelijk heilig van overtuigd dat dit verschijnsel van grote betekenis is, niet alleen op velerlei terreinen van academische en praktische aard – en daarmee doel ik vooral op psychologie, psychiatrie, geneeskunde, filosofie, theologie en de

geestelijkheid – maar ook voor de manier waarop we ons dagelijks leven leiden.

Laat me in het allereerste begin zeggen dat ik, op gronden die ik later nader zal toelichten, niet probeer te bewijzen dat er leven is na de dood. Noch geloof ik dat een ‘bewijs’ hiervan op dit ogenblik mogelijk is. Gedeeltelijk om die reden heb ik het gebruik van werkelijke namen vermeden en heb ik bepaalde identificerende details in de verhalen gemaskeerd, terwijl ik de eigenlijke inhoud onveranderd liet. Een en ander was noodzakelijk, zowel om de privacy van de betrokken personen te beschermen, als om, in vele gevallen, toestemming te krijgen de mij vertelde ervaringen te publiceren.

Velen zullen de in dit boek gedane beweringen ongelooflijk vinden en hun eerste reactie zal zijn ze onmiddellijk te verwerpen. Ik heb geen enkele reden om dergelijke mensen ook maar iets te verwijten; slechts enkele jaren geleden zou ik zelf precies zo hebben gereageerd. Ik verlang niet van de lezers dat ze de inhoud van dit boek alleen op mijn gezag voor zoete koek slikken. Als rechtgeaarde logicus verwerp ik juist de weg naar een bepaald geloof, die gebaad wordt door krachteloze beroepen op gezag. Ik zou alleen graag willen dat eenieder die niet gelooft wat hij of zij hier leest, zelf wat speurwerk gaat verrichten. Ik heb deze wens al herhaaldelijk uitgesproken. Van degenen die er op in zijn gegaan zijn er zeer velen die, aanvankelijk sceptisch, nu mijn verbijstering over de betreffende gebeurtenissen delen.

Aan de andere kant zullen er ongetwijfeld velen zijn die bij het lezen van dit boek tot hun opluchting ontdekken dat zij niet de enigen zijn die een dergelijke ervaring aan den lijve hebben ondervonden. Tegen hen – vooral als zij, zoals de meesten, hun verhaal voor bijna iedereen hebben verzwegen – kan ik slechts dit zeggen: Ik hoop dat dit boek u aanmoedigt vrijuit te spreken, ter nadere opheldering van een bijzonder intrigerend aspect van de menselijke geest.

1

Het verschijnsel dood

Sterven, hoe ervaar je dat?

Dat vraagt de mensheid zich al af sinds er mensen zijn. Ik heb de afgelopen paar jaar de gelegenheid te baat genomen om die vraag voor te leggen aan een ruim aantal verschillende groepen toehoorders, van studenten in de psychologie, filosofie en sociologie, televisiekijkers, leden van kerkelijke organisaties en plaatselijke verenigingen, tot leden van medische beroepssociëteiten. Op grond van deze toets kan ik met stelligheid zeggen dat het thema dood bij mensen van velerlei aard en levenswandel de meest heftige gevoelens loswoelt.

Toch blijft het, ondanks deze duidelijke betrokkenheid, voor de meesten van ons uiterst moeilijk om over de dood te spreken. Hiervoor bestaan ten minste twee redenen. Eén ervan ligt voornamelijk in het psychologische en culturele vlak: het onderwerp dood is taboe. We voelen, al is het wellicht alleen in ons onderbewustzijn, dat welk contact met de dood ook, zelfs als dat indirect is, ons op een of andere wijze confronteert met het vooruitzicht op onze eigen dood en die dood wezenlijker dichterbij brengt. De meeste medische studenten bijvoorbeeld, waaronder ikzelf, ondervinden bij hun allereerste bezoek aan een anatomisch laboratorium dat zelfs de afstandelijke ontmoeting met de dood die dan plaats heeft een sterk gevoel van onbehagen bij hen teweegbrengt. Ik weet nu precies waaróm ik zo reageerde. Achteraf bezien was het niet

zozeer deernis met de persoon wiens stoffelijk overschot ik daar zag, hoewel dat gevoel natuurlijk ook meespeelde. Wat ik op die tafel zag was een symbool van mijn eigen sterfelijkheid. Op de een of andere manier moet ik onbewust gedacht hebben: Dat staat mij ook te wachten.

Evenzo kan op psychologisch niveau het spreken over de dood gezien worden als een manier om die indirect naderbij te brengen. Ongetwijfeld hebben velen van ons het gevoel dat het spreken over de dood in feite het ons voor de geest halen van die dood is, en wel zodanig dat we geconfronteerd worden met de onvermijdelijkheid van ons eigen uiteindelijke overlijden. Om onszelf dit psychologische trauma nu te besparen, besluiten we gewoon te trachten het onderwerp zo veel mogelijk te omzeilen.

De tweede reden waarom het thema dood ons zo moeilijk over de lippen wil komen is ingewikkelder, omdat zij wortelt in de aard van de taal zelf. Voor het overgrote deel doelen de woorden van de menselijke taal op dingen die we met behulp van onze zintuigen kunnen waarnemen. De dood, als onbetreden terrein, ligt echter buiten de bewuste ervaringswereld van de meesten van ons.

Willen we over de dood spreken, dan moeten we zowel sociale taboes vermijden als de diepgewortelde linguïstische dilemma's die voortspruiten uit onze onbekendheid met het onderwerp. Het draait er dan vaak op uit dat we ons uitdrukken in eufemistische analogieën. We vergelijken de dood of het sterven met plezieriger dingen uit onze ervaringswereld – dingen waarmee we vertrouwd zijn.

De bekendste analogie van dit type is wellicht de vergelijking tussen dood en slaap. Sterven, zo vertellen we onszelf, is als in slaap vallen. Deze beeldspraak wordt zeer vaak gehanteerd, zowel in de gedachten en taal van alledag als in de literatuurtraditie van vele culturen. Zelfs ten tijde van de Oude Grieken was het blijkbaar een veel voorkomende beeldspraak.